

VII. ÉVFOLYAM.

1913. 20. szám.

Budapest, május 18.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkesztő és kiadója
a M. kir. Csendőrségi Zsebkönyv
szerkesztő bizottsága.

ELŐFIZETÉSI ÁRA:

Egész évre - - 12 korona
Félévre - - - - 6 korona
Negyedévre - - 3 korona

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti és kiadja a M. kir. Csendőrségi Zsebkönyv szerkesztő-bizottsága.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Félévre — — 6 korona.
Egész évre 12 korona. Negyedévre 3 korona.

Megjelenik
minden vasárnap.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, IV. Egyetem-utca 4. sz.

Jegyzetek a nyomozásról és a nyomozók neveléséről általánosságban.

Írta: Argay Ferencz csendőrfőhadnagy.

Egy nagyvárosi park kevéssé használt útja mellett a fűben, kényelmesen elhelyezkedve egy elegánsan öltözött nő ült. Divatos napernyője félig eltakarta. Arcza az útról nem volt látható. Szép volt-e, avagy csunya? úgy látszik ez a kérdés senkit sem háborgatott, bár többen észrevették. Végre valaki, a ki már néhány nappal azelőtt látta e helyen, abban a ruhában és helyzetben — közelébe menni félt — jelentést tett a rendőrségnek.

A rendőrség megjelent a helyszínen és egy bullát talált.

A hulla, különösen az arcz, már akkor férgek által el volt éktelenítve. Az ezek által okozott sérüléseken kívül külsérülés vagy erőszak nyoma nem volt található rajta. A nő teljesen fel volt öltözve. Ékszerai, aranyórája lánczon, gyűrűk, mind meg voltak. A hulla mellett feküdt kalapja, keztyűi és zsebkendője s mindez, a napernyő elhelyezésével oly elrendezésben, mintha a nő leülve elaludt volna s úgy érte volna valamely természetes halálok. Ám gyanusnak tűnt fel, hogy a szintén előkerült pénztárczában csak némi aprópénzt találtak. Ez bűncselekményre mutatott.

Indiában használatos a megfojtásnak egy módja, a mely nyomaiban — állítólag — külsérülést, erőszakot fel nem mutat. A gyilkos hátulról veti magát áldozatára, megragadja annak nyakát, de csak olyan lazán, hogy a nyomás sérülést elő ne idézzon s azután az áldozat felső testét annak térdeire szorítja addig, a míg e természetellenes helyzet következtében a halál be nem áll.

Ekként hajtotta vögre a gyilkos áldatlan tettét: ez volt a rendőrség felfogása.

Ámde az eset lefolyása valójában egészen más volt. Itt mérgezés történt. A mérget tartalmazott üvegeso ott is maradt a helyszínen, de azt észre nem vették, azzal nem törődtek, avagy nem tartották az esettel összefüggőnek. Ezért azután a nyomozás hibás kerékvágasba jutott, ami a nyomozás gyorsaságának, megbízhatóságának és eredményességének vált hátrányára, úgyannyira, hogy a helyszíni szemle téves eredményén elindult orvosok sem

gondolbattak mérgezésre s a bonczolás alkalmával a halál tulajdonképeni okát megállapítani nem bírták.

Mi volt ez? Nyilvánosan egy alaposság és kellő szakértelem nélkül megejtett rossz helyszíni szemle. Így elmondva történeteket, szinte csodálkozni kell rajta, mikép követhető el ilyen elemi hiba, mikép lehet akkorát tévedni? Csakhogy utólag könnyebb felismerni a hibát, mint azt el nem követni. És hányszor esnek hasonló hibába s hányszor nem veszik észre a lényegest, épen azt, a min a nyomozás szilárdan alapulna.

Hasonló című egy cikkemben (Csendőrségi Lapok 1912. 11. szám) már érintettem, hogy alapelveként mit tartson szem előtt a nyomozó a helyszíni szemle megtartásánál. Hivatkoztam Hans Gross egy kijelentésére, a mely szerint a helyszínen talált *minden*, legyen az nyom, jel, tárgy, figyelembe veendő. Ez azonban tényleg csak az alapelv, csak nagy általánosságban tájékoztat; nem lesz elegendő, hogy ennek segítségével egy helyszíni szemlét — legyen bár a legegyszerűbb — sikeresen lebonyolítsunk, de oktatási ezélokra is, részletesebb kifejezést igényel. Mert mi az a *minden*, miről tudom meg, hogy ez vagy az a tárgy, ez vagy az a jelenség ide sorol-e, vagy sem, melyik az a módszer, a melyet alkalmazva módomban lesz felismerni, mit kell figyelembe vennem és mit hagyhatok feltétlenül számitáson kívül?

A bűnügyi nyomozásra vonatkozó művek bőven foglalkoznak ezzel a fontos kérdéssel, a helyszíni szemle miként való legezérlavezetőbb rendszerének kérdésével. Azonban ezeket csak fejlettebb nyomozó olvashatja haszonnal, alapvető oktatásra, kezdő nyomozók számára nem alkalmasak.

Néhány fontos szabályt foglalok össze — és pedig oly módon, mint azt egy kezdő nyomozó oktatására szükségesnek tartom — a melyeket a helyszíni szemle rendszeres megtartásához — általános elvként — ismerni kell.

Milyen esetekben tartandó helyszíni szemle?

Mindenkor, a midőn az eset természete vagy körülményei szerint feltételezhető, hogy a helyszíni szemle eredménye támpontot nyújthat a nyomozás továbbvezetésére, vagy bizonyító anyag felfedezésére vezethet.

Felösleges sohasem lesz a helyszíni szemle. Mindenestre alkalmas lesz tájékozás szerzésre, nem egyszer

Első magyar vill. erő berend. hangszer-gyár honvédség, valamint a m. kir. csendőrség szerződött szállítója és a Ludovika Akadémia házi hangszerkészítője, az Ocskai és a szabadalmazott Rákóczi tárogató feltalálója Budapest, Lánchíd-utca 5. Gyár: Öntőház-utca 2. Ajánlja saját gyárában készült összes vonós és fuvó hangszereit és alkatrészeket. Harmonikák erős elpusztíthatatlan hangokkal. Az összes hangszerek javítása olcsón eszközöltetnek. Arjegyék minden hangszerről külön küldetik. **STOWASSER JÁNOS** osászári és királyi udvari szállító, a ca. és kir. közös hadsereg, a m. kir. Magyarországi legnagyobb vonós és fuvó hangszerek gyára.

fontos és meggyőző bizonyító eszközt fog kezünkbe szolgáltatni. A legkétségbeesettebb esetknél is eredményt nyújthat. Már arra is volt eset, hogy egyedül a helyszínr adhatott felvilágosítást.

Egy gazdag embert találtak dolgozó szobájában holtan. A szoba padlóján feküdt, feje vértócsában. A koponya a nyakszirt fölött hatalmas sérülést mutatott fel. A helyszíni szemle alkalmával — az esetről senki sem adhatott felvilágosítást — tisztán a talált állapot összehozásából sikerült megállapítani a nyomozónak — ezt azután a boncolás eredménye megerősítette, hogy az elhalt gutaütés következtében zuhant le s közben ütötte fejét az íróasztal sarkába.

Hogy még teljesen tisztázottnak látszó esetekben sem szabad a helyszíni szemle megtartását elhagyni, még akkor sem, ha a tényállás önbeismerés folytán meg van állapítva, annak illusztrálására egy őrsparancsnokunkkal megtörtént esetet hozok fel. Maga a tettes jött hozzá és feljelentette, hogy a falutól távol álló szállásán tűz ütött ki, a mely istállóját teljesen elhamvasztotta. Azonnal beismerte azt is, hogy ő maga a hibás, mert a tűz saját gondatlansága folytán keletkezett. Behozta magával kocsisát is tanúnak. Szerintök, a mint a gazda bement az istállóba, égő pipáját zsebre dugta s hogy könnyebben dolgozasson, kabátját lovetette és az istálló sarkában összehalmozott szalmára dobtá. Az ezáltal keletkezett tüzet egyesült erővel sem bírták eloltani. Persze a helyszíni szemle hamarosan rájuk ezáfol. Nem gondatlanságból keletkezett a tűz, mint azt a ravasz gazda maga feljelentette, hanem keletkezési oka jól kiszórt, de szerencsésen leleplezett biztosítási csalás volt.

Önbeismerés esetén — egészen hibásan — gyakran feleslegesnek tartják a helyszíni megtekintését. Nincs szükség rá; úgy sem vezethet több eredményre: gondolják. S ez akárhányszor megboszulja magát. A tettes visszavonja a beismerést, összebeszél a tanukkal, sokszor megvásárolja a sértett hallgatását is és menekül a jól megérdemelt büntetés elől. S mért? mert nincsen tárgyi bizonyíték, mit pedig a helyszíni szolgáltatott volna.

Egy gazdag gyáros ittas fejjel fejbeverte nehéz sétatbotjával czimboráját, azután beverte a vendéglő összes tükreit, az ablakokat, leverte a helyiség csillárját, szóval igazi, zamatos mulatságot rendezett. Botja széttört s a romok között maradt.

A testi sértés súlyos volt, tehát hivatalból üldözendő, ellenben a mulatság eredményének többi része a károsult fél indítványára várt. A vendéglős nem volt kétségbeesve, de hogy is, inkább szerencsésnek érezte magát, mint a ki egy kisebb főnyereményhez jutott. Panaszt nem emelt. Másként a leütött czimborára. Ez orvoshoz vitette magát — saját lábán menni nem bírt — megszerelte sérüléséről a látoleletet s azt nyomban az őrsre

küldötte. A nyomozó járőr megelégedett az egyes szereplők kikérdezésével. A helyszínr nem tekintette meg, még a hotot sem foglalta le, hanem belonyugodott abba, hogy azt a gyáros elvezette.

Világos ugy-e bár, miként fejeződött be az ügy? Sértett kiegyezett a tettessel. A bíróság előtt egy kissé csavartak az igazságon a tanuk is, tárgyi bizonyíték egyáltalán nem volt. A gyárost fényesen felmentették. Pedig leczkét érdemelt volna, mert nem ez volt az első hasonló szórakozása s az utolsó sem.

Mire szolgál a helyszínr általános áttekintése?

A helyszínrre megérkezve nem szabad azonnal a vizsgálat részletes megtartásába fogni. Elsietés nélkül, előbb is általánosságban át kell azt tekinteni, hogy tájékozást szerezzünk. Semmit sem fogunk meg, semmit sem mozdítunk el és vigyázunk, hogy e tájékozó áttekintés alkalmával egyáltalán semmiféle változást ne idézzünk elő a helyszínrben.

Képet fogunk így nyerni arról:

1. tulajdonképen mi történt,
2. mi lesz a feladatunk és
3. tervet készítünk, a mely szerint a feladatot legcélszerűbben végrehajthatjuk.

Természetesen ez az általános áttekintés nem nyújt részleteket, de azért ne higyük, hogy felesleges vagy nélkülözhető. Persze minél alaposabb és teljesebb a nyomozó, annál többet fog nyerni általa. Dr. Kenyeres Balázs egyetemi tanár felemlíti, hogy egy kellően képzett nyomozó már a helyszínr általános áttekintésénél azonnal felismeri, hogy például: a halál nem ott következett be, a hol a holttest fekszik, mert a sérülések nagysága és a található vér mennyisége nem egyez; a holttesten, a környezetben, a ruhán látható nyomok küzdelemről tanuskodnak és bizonyítják, hogy öngyilkosság, baleset stb. ki van zárva; nyomban feltűnik, hogy az elhalt keze nem véres, tehát idegen kéz okozta a halálhozó sérülést; hasonlóan idegen kézre mutat, ha a fegyver olyan helyen fekszik, a hová az elhalt már nem tehetett stb.

Ilyesmi vagy hasonló észlelés már a helyszínr általános áttekintésénél kezünkbe adhatja a rejtély megoldásának kulcsát, szilárd támpontot nyújthat a nyomozás folytatására vagy legalább irányíthatja azt.

Előfordulhat ugyan, hogy az általános áttekintés utmutatást ilyen értelemben nem ad, annyit mégis elérünk általa, hogy a szemle megejtésének törvét ekkori észleleteink alapján elkészíthetjük, a mi kizárja azt a hibát, hogy terv nélkül fogva bele a részletes helyszínr szemlébe, későn vegyük észre, hogy elsiettük, elrontottuk azt. Tehát, ha csak annyit fedezünk is fel, hol hatolt be a tettes, vagy merre távozott, mi volt a célja; ha felfedezzük, hogy a esemény utáni állapot a helyszínr mely részén változatlan még, vagyis hol nem járta még a tettes távozása óta, vagy hol történt föltét-

Há fáj a feje ⁷ ne tétoyázzék, hanem használjon azonnal **Beretvás-pastillát**

mely 10 perc alatt a legmakacsabb migráint és fejfájást elmulasztja. — Ára K 1.20. — Kapható minden gyógytárban. Készíti Beretvás Tamás gyógyszerész Kispeszen. Orvosok által ajánlva. Három doboznál ingy. postal szállítás.

lenül változás, ezek alapján azután önmagunknak is módunkban áll legalkalmasabban elhatározni, hol fogjuk megkezdni a helyszíni szemle részletezését és milyen sorrendet kövessünk.

Égészen röviden említem meg itt azt is, hogy embereket is találhatunk a helyszínen. Ezek előnyösen, de hátrányosan is befolyásolhatják munkánkat. Előnyösen azért, mert tájékozathatnak, utbaigazíthatnak minket, hátrányosan, mert fölré is vezethetnek és zavart idézhetnek elő. Minél több ember van jelen, annál nehezebb a nyomozó munkája. Ezért távolítsa el mindenkít a helyszínről, a kire épen nyomban szükség van rá. Perazzo figyelmen kívül hagyni senkit sem szabad. Ellenkezőleg, számítani kell arra, hogy szükség lesz rájuk is, azért a közelben kell őket tartani. Arra azonban gondot kell fordítani, hogy akár szándékosan össze ne beszélhessenek, akár véletlenül — az esetről egymással beszélgetve — ez meg ne történhessenek. Izgatott lelki állapot mellett azután senki sem tudná, mit vett észre önmaga s mit hallott csak elhözszólásból.

A cselekmény felfedezése után történt-e változtatás a helyszínen?

A helyszínről meg kell állapítani, történt-e rajta változás az eset felfedezése óta. Úgy és ott fekszik-e a hulla, amint akkor találták, nem történtek-e ólesztési kísérletek, nem hagytuk-e ott vagy vitték el valamit, nem keletkeztek-e új láb-, kéznyomok ilyen módon?

Ne feledjük, hogy ilyen változtatások sokszor előfordulnak, egészen természetesen és szükséges okból, más-kor tudatlanságból, félelemből vagy gondatlanságból. Hozzá tartozók, kiváncsiak, a községi bíró vagy esküdt, községi rendőr már bizony ott járhattak s ezek nyomokat hagynak vissza, vagy meglevőket megsemmisítenek. Szokás a hulla ruháit kihontani, sérüléseit feltárni, a többet belehelyezni a hulla mellett talált kést, a zsebeket kikutatni. Van eset, hogy mire a nyomozó megérkezik, meg van mosdatva a hulla, legáltalában ruhájában öltöztetve. Egy esetben róka jöttek, hogy a hulla arcán észlelt külsőrülési nyomok, melyeket a gyilkos kezeitől származóknak hittek, a hullának szokásos megberetválásánál ügyetlenségből keletkeztek. Szász István dr. is egy érdekes esetet ír le. A méhmagzat-ellátás folytán oltatott fiatal nőt tomatósra öltöztetve, megmosdottan találta már a koporsóban, magzata, a szoknya által eltakarva, lábai között fekvő.

Ezek a — mindig feltételenként — változások rendkívül fontosak. Vagy félrevezetik a nyomozót, vagy legalább is zavarossá teszik a kópat és megnehezítik feladatát. Ezért, ha sikerült megállapítani, hogy változás történt, úgy pontosan meg kell állapítani, mi történt és ki által.

Élelmény szükségének esetén miképpen járjunk el?

Sokszor a csendőri maga lesz olyan helyzetben, hogy kénytelen változást előidézni a helyszínen, mielőtt a

szemlét részletesen megvizsgálta volna, nevezetesen, ha életmentési kísérletet kell tenni.

Ilyenkor legezésszerűbb magát a testet más helyiségbe átvinni vagy másra letenni, de akként, hogy pontosan számot adjassunk arról, mit cselekedtünk. Tehát nemcsak arról minő változás keletkezett a testen, hanem hogy minő változás állott elő magán a helyszínen is: loaszt-e a testről valami, keletkeztek-e rajta új nyomok, a zsebek nem keletkeztek-e újból véronyomok, új véronyomok, lépés és kéz nyoma nem keletkezett-e, stb.?

Ha változás történt a helyszínen, mi a teendő?

Ha sikerül megállapítani, hogy minő változások történtek a helyszínen a bűncselekmény után, akkor — ha lehetséges — a megállapítások szerint rendezzük — rekonstruáljuk — azt, tehát: oltávolítsuk a leplet, amivel a hullát letakarták, abba a helyzetbe hozzuk a bűntudarabokat, a minőben voltak, de lelkiismeretesen megjegyezve, minő változást és mért eszközöltünk. Ha valaminek tökéletes helyreállítása nem volna lehetséges, azt mindig számon kell tartani. Ép úgy járunk el és megjegyezzük, ha valamiről valószínű ugyan, hogy nem a szóban forgó esettől származik, de nem tudjuk meghatározni, hogy tényleg nincs-e azzal összefüggésben.

Egy esetben például egy kés igen fontos és nyomru vezető szerepet játszott. Egy korcskedőt találtak felakasztva a falhoz tartozó liget egy fáján. Többen jártak arra — azt hitték, még élet van benne — levágták. A nyomozó járőr a helyszíni szemlét igen leleményesen ejtette meg. Megállapította, hogy a korcskedőnek nyakába hurkot vetettek, megfojtották, azután húzták fel a fára. Közönséges rablógyilkosság volt. A járőr ott találta a helyszínen a kést is, melylyel a hullát a találók levágták. De senki sem emlékezett arra, miképpen került elő a kés, és senki sem akarta vállalni, hogy az övé. Egy későbbi felültesebb nyomozó természetesen vette volna, hogy a kést a megtalálók valamelyike húzta elő zsebéből s nem tulajdonított volna annak fontosságot. Nem így a járőr. Bár tényleg az volt a valószínűség, hogy a kés nem a cselekménnyel összefüggően jutott a helyszíni, hanem csak a levágásnál szerepelt, mert ezt helyizonyítani nem lehetett, a nyomozás folytatásánál a kést is figyelomra vette. És valóban ennek volt köszönhető a cselekmény kiderítése.

Már most sokszor előfordulhat az is, hogy teljesen összejárt és megváltoztatott színhelyet találunk. Ez gyakran fordul elő, ha a feljelentést későn kapjuk, vagy pótnyomozást kell megkezdni. Ilyenkor vajmi kevés reményünk lehet arra, hogy tisztázhatjuk, mi keletkezett a cselekmény által és mi ez után, hanem megbízható támpontokkal csak a távolabbi, tehát az eredetiségében inkább megmaradt környezet szolgálhat. Gross említi, hogy egy ilyen esetben a színhelytől távol érintetlenül és világosan kivételően megtalálta a tettes

Egy hét óta

Gyarmati-féle Universal Balzsamot.

Állandóan gyomorgöres, köhika bántott, étvágytalan voltam, bűzös volt a szájam, és rendellenes székelésem volt. Kedves szomszédom hozott Gyarmati Emil gyógyszerésztől, Baján 121. sz. 5. úteg Universal Balzsamot 5 K.-ért részemre, amitől használatom bámulatos változást ér. ek magamon. Alánál minden szenvedő embertársamnak ezen nyomás hátszert

végre nyugtom van, írja egy vidéki gazdálkodó. Postán beküldésének mert már megkaptam a

lábnyomait, a miket bokrok között menekülve visszahagyott.

A cselekmény folytán minő változás történt a helyszínen?

Természetesen, ha az előbb elmondottak szerint már meg is állapítottuk, hogy a cselekmény elkövetése után minő változások történtek a helyszínen, még mindig csak annyit tudunk, hogy milyen állapotba jutott a helyszínen a cselekmény következtében. Ez azonban nem elegendő. Azt kell megismernünk, hogy melyek azok a változások, a melyeket a cselekmény előidézett. Ezek fogják számunkra jellemezni a történeteket. Ehhez most már csak egy lépést kell tennünk, mert a történet változásokat a legegyszerűbben úgy ismerjük fel, ha megállapítjuk, hogy milyen volt a helyszín a cselekmény előtt.

Összefoglalva az elmondottakat: a helyszíni szemle alkalmával a helyszín három állapotát kell megszemlélünk, illetve megállapítanunk és pedig:

1. milyen a helyszín a midőn oda érkezünk;
2. milyen a helyszín, illetőleg milyen volt a helyszín a cselekmény után;
3. milyen a helyszín, illetőleg milyen volt a helyszín a cselekmény előtt.

Utóbbi kettő közötti különbséget a cselekmény idézte elő s ennek ismerete segíti elő a nyomozást.

Sholgálgjon a következő feltételezett eset megvilágító például.

X. feljelentést tesz, hogy szekrényét az éj folyamán feltörték és onnan a fehérenemű közé rejtve volt 300 koronáját ellopták.

A nyomozásra kirendelt járőr a következő állapotot találja a helyszínen:

A szoba ajtaja nyitva áll, az utcára nyíló ablak mindkét külső és belső szárnya zárva van, a baloldali szárnyak alsó ablakai — enyvespapírral való beragasztás nyomait mutatják — ki vannak törve. Üvegserepek — szintén enyves papír nyomait mutatják — a szoba közepén álló asztalon fekszenek. A barnára festett padlón sok sáros lábnyom. Az ablakdeszkán egy sáros cipőtalp lenyomata. Az ablakkal szemközt álló egyajtós szekrény ajtaja nyitva áll. Kulcs a zárban nincsen. Az ajtónak a zár nyelve mellett levő részénél és ennek megfelelően a szekrény oldalfalán vésőtől származó feszítésnyom látható. A szekrényben fehérenemű fekszik teljesen rendbe rakva.

Kérdés már mostan, minő változások történtek a bűncselekmény után? mert ezek fogják meghatározni, hogy minő volt a helyszín akkori állapota.

Kellően tájékozódva megállapítja a járőr, hogy ott igen sokan megfordultak a cselekmény felfedezése óta. Ez által oly lábnyomok keletkeztek a szobában, melyek

a cselekménnyel összefüggésben nincsenek. A szobaajtót a házigazda nyitotta ki és hagyta nyitva, ellenben az ablakok nyitva állottak, s hogy huzat ne legyen, szintén ő zárta be. Az üvegserepeket szintén káros szedte össze és tette az asztalra.

E változtatásokat szemmel tartva könnyű megállapítani, minő volt a helyszín a bűncselekmény után.

És most minő volt a helyszín állapota a cselekmény előtt?

Az ablakszárnyak zárva, az ablakok épek voltak, enyves papírral nem voltak bevonva. Sem az ablakdeszkán, sem a szobában nem voltak lábnyomok. A szekrény ajtaja be volt zárva, sem ajtaján, sem oldalán feszítés nyoma nem volt.

A helyszín e három állapota teljesen tisztázza a cselekményt és támpontul szolgál a nyomozás továbbvezetésére, csak meg kell határoznunk azt, hogy mi keletkezett a helyszínen a bűncselekmény folytán. Ez most már könnyen megállapítható:

Az ablakok beragasztása enyves papírral, azok betörése, az ablakszárnyak kinyitása, a sáros nyom az ablakdeszkán, meg nem határozható nyomok a szobapadlón, a szekrényen a feszítési nyomok, a szekrényajtó kinyitása.

E jelenségek a cselekményből származnak, a tettes cselekvése folytán keletkeztek. Részben arra szolgálnak, hogy a cselekmény tényállását összeállíthassuk, részben módot nyújtanak arra is, hogy a tettes kiletére következtethessünk. Röviden mi a helyszínből folyó tényállás? A tettes enyves papírral ragasztotta be az ablaküveget, zajtalanul kitorpte azt és kinyitotta az ablakot, melyen át behatolt a szobába. Egy vésővel kifeszítette a szekrényajtót, magához vette a pénzt s ismét az ablakon át távozott. És melyek azok a támpontok, a melyek a nyomozás folytatására előnyösek, a melyek a tettes kiletére mutatnak? A tettes enyvvvel és vésővel dolgozott. A vésőt mesterségszerűen (asztalos nyitja ilyen módon a zárt ajtót) használta. Ismerjük lábának nyomát és azt is tudjuk, hogy a viszonyokkal behatóan ismerős, mert a szekrényben — rendetlenség okozása nélkül — megtalálta az elrejtett pénzt. A tettes tehát nem lehet más, mint a háziakkal bizalmas viszonyban álló egyén: rokon, barát, alkalmazott, foglalkozására nézve asztalos, vagy legalább ért ehhez a mesterzéghez.

Minden megállapításnak kinosan pontos lelkiismeretességgel kell történnie.

Az igazságtól való hajszalnyi eltérés, bizonyítottan elfogadása valaminek, a mi bizonyítva nincsen és azután az így szerzett anyagnak felhasználása a nyomozás további folyamán, teljesen rossz irányba fogják terelni a nyomozót. Például tegyük fel, hogy az előbbi esetben a szekrényben levő fehéreneműt a tettes rendetlen-

GUMMI-övszerek, a legbiztosabb, franczia gyártmányú **különlegességek.**

Tucatonként 4, 6, 8 és 10 korona.

3 darab próbarendelés 90 fillér
levélbélyeg ellenében is. ▲

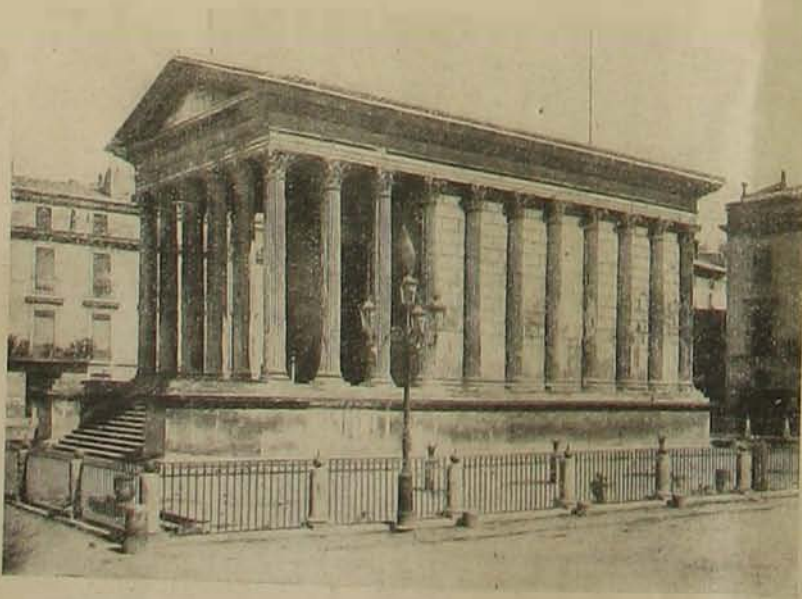
Kapható SZÉNÁSI D.-nél
Budapest, IV., Sütő-utca 6.

Trajanus diadalívo Orangoban.

A római színház romjai Arlesben.

Római emlékek Nîmesben. — A Maison Carrée Nîmesben.

Az arlési arena.

ségben hagyta volna és azt a házbéliek — mielőtt a járó megérkezett volna — hozták volna újból rendbe. Ha már most a járó ezt a tényt meg nem tudja, avagy figyelembe nem veszi — ugy-e bár? — a tettes kiltére vonatkozó előbb kifejtett feltételezéseivel ezzel alapjukat és megbízhatóságukat elveszítene.

A tisztaság a fél egészség. A pontosság a fél siker.

ÁLTALÁNOS ISMERETEK.

A természet kalendáriuma.

Az emberek nagy része általán véve keveset törődik a kalendáriumokkal. Egészen másképp áll a dolog a szegény emberrel, különösen a földmivelőnek gyakran egész napi bére függ a tornyosuló fellegettől, s így sokkal nagyobb figyelemmel kell lennie az évszakok változása és az időjárás iránt. Ne csodáljuk és ne mosolyogjunk tebát, ha az egyszerű néppel társalognva azokat a naiv megjegyzéseket halljuk az időjárásról, melyeket a mivel társalgás szellemtelenekek és közönségeseknek bélyegez. Nekik ez több, mint egyszerű beszédtema. Életkérdés ez, mely eszmekörüknek, gondolatáiknak legsarkalatosabb tárgya. A köznép már ex professo meteorologus, és neki köszönhetjük annak az időjósolati bölcséletnek nagy részét, mely annyira ismeretes a mindennapi életben.

Régi népeknél, különösen az araboknál és perzsáknál, szokás volt az időt és évszakot a madarak járásáról különböztetni meg. Mikor a bendemiri rózsaberkek a csalogány szavától kezdtek hangosak lenni, akkor tudták, hogy ez a tavasz visszatértének a jele. Az egyiptomi az ibiszt a hold jelképe gyanánt tisztelte, s érkezését kapcsolatba hozta a Nilus áradásával, mely termékenységet hozott a földre. A kanadai vadász is a fűrj visszatérében látja zálogát annak, hogy a föld fagya engedni kezd a nap sugarainak. Ismeretes költöző madaraink pedig csaknem kitűzött napra, vagy inkább éjre érkeznek meg, mert jobban szeretik az éjszakai utazást. Oly rendkívüli a pontosság, melylyel szokott belyeiken megjelenni, hogy a tengeren biztosra veszik jövetelüket a megszabott órában. Kevésbé pontos elindulások ideje, mely családi körülményektől is függ, ámbár a költözökös ösztöne mindennél hatalmasabb bennök, úgy hogy vannak szülők, kik inkább elhagyják tollatlan fiókaikat is, semhogy társaiktól elmaradjanak.

Nagy és mély miszteriuma a természetnek a madarak költözökösése, s a gerondus észlelő az évszak minden változását figyelemmel kíséribeti a madarak járásából, mert kezdve az első fecskén, mely Boldogasszony napja táján megjelen, a fűrj vidám pityapalyájáig, mely szent Mihály napja közeledtét jelzi, majd minden hónapnak megvan a maga madara.

De nemcsak az évszakok változásaira, a mindennapi időjárásra is bir bizonyos szabályokkal a köznép bölcselme, melyeket érdekes lehet fizikai valószínűségeik szerint mérlegelni. A butorok ropogása tudva van, hogy esőre magyaráztatik, szintágy a korom lehullása is a kurtában, vagy a lámpaláng lobogása. Ha a levegő csapadékkal van tele, ajtó és ablak nehezebben zárható, s a falak nedveseknek látszanak. Sokan azt is vizsgálat tárgyává teszik, hogyan ég a tűz a kályhában; ha vi-

gan pattog, akkor az fagynak s derült időnek a jele, ha pedig füstöl s nebezen ég, minden biztonnal eső várható. Ha a láng egyenletesen és fölfelé ég, ezt száraz időre magyarázzák, ellenben ha a gyertya egyenetlenül ég s a szén több bamut bagy bátra, mint máskor, mindkettő szeles időjárásra mutat. Esőt várnak akkor is, ha a füst nem száll fölfelé, vagy ha füstöl a gyertya s a lámpabél, tüzet fog a korom a kéményben s több efféle.

Az időjósolás más rovata alá tartoznak a köszvényes fájalmak, melyekről öregeink annyit tudnak panaszkodni, s melyek rendesen élénkebbek nedves időjárás közeledtével. Fej- és fogfájások is basonló tünetek, melyek a test túlságos nedvöségével állanak kapcsolatban. Eltört és begyógyult tagok fájása is biztos mutatója a közelgő esős időnek, vagy fagynak.

Számos más jelekről szólhatnánk még, melyeknek időváltozó tulajdonságuk bagyományyszerű tekintélyben áll. Ha a búr lepattan a hangszerről, ha az emésztők szagosabbak, mint máskor, ez mind eső jele. Borzongás és fázás sokszor, még mielőtt a thermometer változást mutatna, időváltozásra enged következtetni, a mi értbető a légkörben felhalmozódó nedveségből. Némelyek tengeri füvet akasztanak ki az időváltozás észlelésére és nagyon biztosra veszik az általa mutatott időt.

Allatok között a tücsök bir első sorban időjósoló képes soggel és a zöld béka. De ha az egerek nagyon mozgolódnak, akkor is változás áll be az időben. Különösen ba az egerek napnyugta után előjönnek lyukaikból, akkor az idő szépre fordul. Esőre áll az idő, ba a patkányok nyughatatlankodnak, vagy ba a pókok nagyobb számmal jönnek elő rejtekeikből. Időpróféták a legyek is, melyek meleg helyekre gyűlnek bideg és nedves idő közeledtével.

Néha vihar előtt a levegő oly tiszta, hogy a szem oly tárgyakat különböztetbet meg, melyeket máskor nem lát. Ilyenkor néha bangok is hallhatók, a fül megcsendül s ez is a barometrum változásának a jele. Ismeretesek azok a kicsiny bázikók is, melyekből egy barát ugrik elő nedves idő beálltával, vagy az aszony bemegy s a férfi kijő belőle és megforditva. Ezekben a kacsuk az, a mire az időváltozás befolyással van, s mely nedves időben kitágul, szárazban pedig összeszűgörodik.

A külvilág és a természet ezerféle tárgyai és eseményei is bö alapot szolgáltatnak időjelzési hozzávetésekhez; sőt ezek még inkább, mert állandó nyilatkozatai lévén a fizikai világnak, mindig közel fekszenek a találgató és fűrkésző elme fontolgtatásainak körébez. Állatok, felhők, szelek, bold, eső, nap, ily módon válnak fő-anyagává annak a közönséges meteorológiának, mely a gazda teendői s dolgai beosztásának bizonyos mértékig hiteles szabályozójául tekintetik ma is, más tudományosan levezetett elvek hiányában.

Az esőről egészen kétségbevonbatlan alapossággal tartják azt, hogy minél gyorsabban ered meg és minél bevesebben esik, annál hamarabb megszűnik. Ellenben ba az ég lassanként borul be, a csillagok, nap és hold fokozatosan bagyadnak el, akkor legalább is hat óráig tartó eső várható. Viszont némi fontosságot tulajdonít a köznép az eső kezdete idejének is, a mennyiben elterjedt nézet, hogy nedves reggel száraz délutánt hoz. Ezt már a franczia, sőt az angol paraszt is így tartja. Szabatosabban kifejezve, ba az eső napkelte előtt kezdődik, még kiderül a délelőtti folyamán, de ba napkelte

BUTOR

köszpénsért v. részletfizetésre legjutányosabb áron
EHRENTREU ÉS FUCHS TESTVÉREKNÉL
 BUDAPEST. VI., TERÉZ-KÖRÚT 8. SZ.
 Képes árjegyzék ingyen. :: Telefon 88-69.

BUTOR

Római emlékek Nîmesben. — A pont du gard Nîmesben.

után ered meg az eső, esni fog egész nap. Legfennegetőbbek azonban az éjjeli esők, különösen ha déli széllel járnak, mert ez esetben legalább 12 óra hozsztat fog egyfolytában szakadni.

Napos eső, a «ragyos», vagy a mikor a közbeszéd szerint «veri az ördög a feleségét», soha sem tart soká, de állítják, hogy arra mutat, hogy következő nap ugyanazon órában esni fog. Még további jelentőséget fűznek az églájbhoz, a merről az eső jön. Ha délről jön, két-három óráig tartó széllel, mely elcsillapul, de az eső tovább tart, akkor 12 óráig, sőt tovább is fog esni, hacsak erős északi szél el nem hajtja a fellegeket. Ugy hosszú esők azonban ritkán tartanak 12 órán túl, vagy legföllebb egyszer az évben. Az is népszerű babona, hogy pénteki eső vasárnap is esőt hoz, s viszont, hogy a vasárnapi eső az egész héten át esőt jelent. Elsős tavaszhozi ismét száraz nyárra következtetnek. Eső ellen haragozni sok helyt szokás az országban, szintúgy esőért könyörögni is, így a búzaszentelői körmenetek alkalmával. Angliában ellenben ráolvasással üzik el az esőt, vagy pedig két szalmaszálat fektetnek keresztbe egymáson.

Minden szélnek megvan a maga jellemző időjárása. E tekintetben azonban sokkal ingadozóbbak a prognosztikonok. Északi szélről általában hiszik, hogy ha száraz időben veszi kezdetét, s abban tart tovább, nem fog esni mindaddig, míg a szél irányt nem változtat. Ha ellenben nedves időben kezd fújni az északi szél, nedves marad az idő, míg a szél ugyanabból a tájból fúj tovább. Mondják, hogy bármint irányú legyen a szél márczius 21-én, a tavaszi éjnap egyenlő-ég idejében, megmarad abban az irányban június 21-ig. Északnyugati szél rendszeren kedvező szép időre magyaráztatik, de egészen ellenkezően az észak-keleti szél, mely embernek, állatnak egyaránt árt és hideget hoz. A déli szél sem igen előnyös hírben áll, mert állítólag esőre fordítja az időt, s ártalmas ködökkel és gőzökkel jár. Egy igen régi könyv, «De proprietatibus rerum» írja, hogy «a déli szél forró és nedves, puszító s ártalmas és betegséget okoz embernek, állatnak.» Rosz hírek örvend a délkeleti szél is, s ha esőt hoz magával, az eső tartósnak ígérkezik, ellenben ártalmatlan a délnyugati szél s jó a nyugati szél. Mindezek között legellenzenvesebb pedig a keleti szél, mondhatni világezerte. Halászkö tapaszlatai szerint északi szél előzi a halakat, déli szél felszínre hozza; nyugati szélben jól harapnak a halak, keleti szélben pedig teljességgel nem.

Pontos a felhők járása is az időmagyarázatra. Az ismeretes báránfelhők általános felfogás szerint szép időre hagynak következtetni, dacára annak, hogy Virgil (Georgiconában (I. 397) esőt olvas ki belőlük.

Elsőrt felhőfoszlányok a délnyugati égen esőre mutatnak; így mondja Krisztus is Lukács evangéliumában (XII. 54): «Mikor látjátok, hogy napnyugatról felhő támad, azonnal ezt mondjátok: záporosó jó. És úgy léssen.» Kis, fényes felhők a délnyugati égen szeles időt jelentenek. De lényeges néha a felhőknek színe s alakja is. Pekete, terhes fellegekről mindenki tudja, hogy vihart rejtenek méhökben; élénk vörös színű felhők napnyugtán szélre engednek következtetni. A tropikus vidékeken «bikaszem»-nek nevezett felhő, mely a legreményesebb viharokat vonja maga után, kezdetben kicsiny s csak lassanként gomolyodik mind nagyobbra. Világos színű, könnyű s határozatlan alakú felhők in-

kább szép időre mutatnak, ellenben a szokatlan nagyok, sötétek s éles körvonalúak zivatarral járnak. Így akkor is, ha a felhők nagy torony-, vagy szirt-alakokat vesznek föl, a mikor az összetömörült vizgőzök adják nekik ez éles, durva formákat. Vannak hal-, fark-, medve-, sárkány-, fa-, ló-, stb. alakú felhők is. Felhős reggel derült estét jelent némelyek szerint, ha pedig meleg időjárás mellett a felhőretek különböző irányban látsszanak mozogni, dörgés, villámlás következik be.

KÉPEINKHEZ.

Délfranciaország római emlékei.

A mai tudományssomjus emberiség sobase tud be-
telni a régi korra vonatkozó ismereteivel. Polyton
kutat, keres, turja, ássa a földet, hogy az olyan dol-
gokra, a mikre a történelem kevés vagy éppen semmi
felvilágosítást nem ad, a föld méhéből ássa ki és sze-
rezze meg az igazi vagy az igazságot legalább meg-
közelítő adatokat.

Ilyen kutatás eredményei azok a római emlékek is,
a melyeket a jelen számunkban közölt képeken olvasóink-
nak bemutatunk.

A régi római birodalom egyes emlékei ugyanis épü-
letek romjaiban s az akkoriban használt különféle esz-
közök, művészeti munkák stb. alakjaiban majdnem fel-
Európában és hazánk nagyrésztében is felfedezhetők. De
Olaszország területén kívül alig találhatók máshol ezek
az emlékek oly nagy számban és annyira felismerhető
alakban, mint éppen Délfranciaországban és itt is
leginkább a Rhone folyó völgyében Orange s a még
délebbre fekvő Arles és Nîmes területein, a mely helye-
ken történt ásatásokkal egész sorozatát tárták fel a
rómaiak kitünő állapotban fennmaradt építészeti mű-
veinek.

Az ezen helyeken felfedezett nagyszerű arénák, fényes
színházak, hatalmas vízvezető hidak tisztán művészi
alkotásai tanuskodnak arról, hogy a rómaiak a meg-
hódított tartományokat kulturájuk minden áldásával
felruházták. Ugyancsak igazolják eme ásatások és kuta-
tások eredményei azt is, hogy már a rómaiak idejében
is fejlett izlésű, nagyszámú és gazdag polgárság lakott
az imént említett városokban és környekein.

Közel két évezred telt el azóta, hogy a közölt képe-
ken látható nagyszabású építészeti műveket a rómaiak-
kal háboruszkodó különféle nemzetek, egyik a másik
után, kisebb-nagyobb mértékben elpusztították, de azért
a pusztítások után fennmaradt vagy napfényre hozott
romokból is, legnagyobbreszt teljes bizonyossággal meg-
lehet állapítani, hogy eredetileg mily czélokra szolgál-
tak Róma eme nagyszabású alkotásai.

HIREK.

Adományok. A létesítendő csendőrségi internátus
alapja javára újabban a következő adományok folytak
be, n. m. Sándor József hadnagy, Kézdivásárhelyről,
előléptetési gratulációk megváltása czímén 4 K, Varga
Ferenc csendőr gyűjtése Kézshelyről 1 K 10 fill., és
Vas Lajos őrmester adománya 2 K. Ezen újabb ado-
mányokkal az alap vagyona 30,118 K 33 fillérré emel-
kedett.

Ölje meg

De vigyázzon,

a gazdaságában és ház tartásában nagy
károkat okozó egerket és patkányokat,
hogy hasznos állatait meg
ne mérgezze: 5197

A Morrattin

a mezel és házi egerek és pat-
kányok között pusztító beteg-
séget idéz elő, megöli őket, de a többi állatra és az emberre
ártalmatlan. — Megrendelhető a 5197

VETERINÁRIA DROGERIÁBAN, BUDAPEST, LÓNYAY-UTCZA 18/b. SZ.

Egy holdra elegendő egérritka ára 3 korona 50 fillérbe kerül. — Irjon egy levelező-lapot.

Örökbefogadási ajánlat. Egy elég jómodu, élteesebb tisztességes özvegy nő örökbe óhajt fogadni egy 12 év körüli, tisztességes szülőktől származó teljesen árva, magyar vagy német ujku, jó természetű egészséges leánygyermelket. Elsősorban csendőrök, azután papok, tanítók, kereskedők és iparosok árvaínak ajánlatai vétetnek figyelembe. Félárvaik, vagy terhelt szülőktől származó egész árvaik avagy rossztörzmeszerű gyermekek ajánlatai figyelembe nem vétetnek. Ajánlatok, esetleges útbagazítások az ezen ügy lebonyolítására felkért Babért Győző csendőrtörzsmester címére, Budapest, I., Vár, Diszter 2. szám alá intézendők.

Baleset. Imre Mihály csendőr és Antal Ignác próbacsendőrből állott macsesdi őrsbeli járőr, május 4-én, egy utcái verokedésből kifolyólag, Pál István szabadságon levő cs. és kir. 2-ik huszárezredbeli tényleges állományi huszárt Macsesden, őrizetbe vette. Az őrizetbe vett huszár a járőrnek ellenszegült és a járőrhoz vezető csendőr fegyverét is megragadta. A fegyver birtoklásáért folytatott tusakodásban a fegyver elsült és a lövedék Antal Ignác próbacsendőr jobb alkarjába hatolva, azt súlyosan megsebesítette. A renitens huszár ellenállása könnyű sérüléssel végződő szuroinyhaszúalattal törött meg, ki azután elfogva illetékes csapattestének adatott át.

Felhívás. Tolna vármegye árvaszéke Kovács Mihály és Vargu Katalin szülők házasságából született Kovács József faddi illetőségű csendőrt felhívja, hogy egy hagyatéki ügyből kifolyólag, tartózkodási helyét, a jelzett árvaszékkel a saját érdekében mielőbb közölje.

KÜLÖNFÉLÉK.

A havasi oláhok esküje. A ki az erdélyi havasok román népét ismeri, sajnosan tapasztalta, — arról különben az illetékes bíróságok tudának legtöbbet beszélni — hogy ezek, a műveltség legalacsonyabb fokán álló emberek közül nagyon sokan nem fogják föl valami tragikusan a hamis esküt s képesek az igazsággal teljesen ellentétes dolog mellett tanúságot tenni. Pedig a román nép fanatikusan vallásos, böjt idején heteken és hónapokon át szűraz puliszkával s lenmagolajjal táplálkozik, nehogy az egyház szigorú törvényét áthágja. S hogy mind e mellett közilők nagyon sokan megbárátkoznak a hamis eskü fogalmával, onnan van, hogy lelkükben egy különös hit él, mely nézetük szerint a hamis eskü következményeit, akárcsak a villámhárító, róluk levezetni képes. Ez az unalfabéta, együgyű nép ugyanis vallja a hamis esküvel elkövetett mérhetetlen nagy vétet, fél is a következményeitől, de viszont hisz egy ellenszerében, mely őt a sújtó kéztől megoltalmazza. Ennek a népnak megfigyelői tapasztalták, hogy a bíróság előtt tett hamis eskü után az oláh ember egyenesen az erdőnek tart, a hol egy fa törzsét megérinti a jobb kezével s abban a biztos tudathat tér haza, hogy a hamis eskü átka most már a fába szállott át, mely a fát a legrövidebb idő alatt elszárazítja. Ha pedig útjában ellenséggel találkozik, annak nyújtja jobbát, hogy az itok az illetőt fogja meg.

Mennyi időt tölt a nő a tükör előtt? Egy párisi jürdakoptató nem sajnálta a fáradságot és kiszámította, hogy a nő átlag mennyi időt tölt el életéből a tükör előtt és arra az eredményre jutott, hogy a 6—10 éves lánykák naponként 7 percet töltenek a tükör előtt. 10—15 éves korukig bátran lehet egy negyedórát

számítani és mikor a gyermekecipőkből kinőnek 15 és 20 évek közt már 22 perczre van szükségük. Azután következik az élet főkorszaka, a 24—30 éves kor, a mikor legalább egy félóra szükséges a fejlődés elrendezésére. Bálók és estélyek előkészületeire legalább egy órai időt lehet számítani. A 30-ik év után azonban beáll a visszaesés. 31-től 35 évig elég 24 percz, 35-től 40-ig 18 percz, 60 éves korban pedig már — 6 percz is elég.

Város a tenger alatt. Lemnosz szigetétől keletre, az angol hajózási térképeken Pharis-Bank névvel jelölt helyen Bakopulosz tengerésztiszt egy régi város romjaira bukkant. A tenger itt körülbelül huszonöt méter mély és a romokat, a melyek kiterjedése körülbelül három tengeri mérföld, a bűvár tisztán láthatja. A görög tengerészeti miniszter, a kit nyomban értesítettek erről a tudományos szempontból nagyfontosságú fölfedezésről, elrendelte, hogy a romokat kiküldött szakértők vizsgálják meg.

Az orrvérzés. Az orrvérzés gyakori ismétlődése abból ered, hogy az orr nyákhártyája rendkívül kitágul és ezáltal érzékenyvé válik. Ha az orrvérzés elkerülhetetlen, akkor legalább a gyors csillapítására kell törekednünk, a mit mély lélegzés által érhetünk el, mely a vérnyomást csökkenti, de ez még nem elégséges. A levegő hozzáférhetőségét erősíteni kell azáltal, hogy a vérző orlyukat összenyomjuk, hogy a betóduló levegő a vérző nyíláson annál erősebben hatolhasson be. A belélegzést zárt ajakkal, olyan lassan kell végezni, hogy minden belélegzésre 5—8 másodpercz jusson. A fejet egyenesen és felfelé kell tartani. Rendes esetekben csak kevés ilyen belélegzés szükséges a vérzés megszüntetésére. Természetesen őrizkedni kell attól, hogy az oxigén jótékony hatását csökkentjük és az eljárás után, kellő időben használatba kell venni a zsebkeudóket, mert az ezuton elért vérválasztás olyan nagy is lehet, hogy az eljárás hosszabb folytatása előbb szédülést, később pedig ájulást is okozhat.

A királynők foglalkozása. Egy francia irónő fölvetette a kérdést, mi történne a királynőkkel, ha kénytelenek lennének kenyerüket a kezük munkájával megkeresni. Az irónő miadjárt megfelel a kérdésre és pedig olyan módon, hogy nem lenne a királynőkkel semmi különösebb baj. Erzsébet belga királynő, a ki Károly Tivadar bajor hercegnék, a hires szemorvosnak leánya, orvosi diplomát szerzett a lipcei egyetemen. Brüsszelben ambulatóriumot és ápolónőképző kurzust rendezett be. Ezenkívül pompásan érti a zenét és nagyszerű soffőr. Az autóbilit azonban nemesak vezetni tudja, de még javítani is. A román királynő igen jól megélhetne kézirataiból, mert Carmen Sylva neve jól zeng az irodalomban. Nyelvórákat, zongora- és gyorsírás-órákat is adhatna. Mária, angol királynő, az akvarelista, az altiszt, a szabónő és a gazdasszony tehetségeit egyesíti magában. Az olasz királynőnek minden mulató szívesen fizetne heti 15,000 koronát, hogy bemutassa nagyszerű képességeit a lövésben, meg az úszásban. Viz alatt úgy úszik, mint a legmerészebb korálbűvár. A német császári felesége kitünő fotográfus, valóságos mester a művészi fotográfiafővételekben. A hollandi királynő miniatűröket fest, a milk egy hágai kiállításán nagy feltűnést keltettek. Sokkal jobban ért azonban a főzéshez és a háztartáshoz. Maud norvég királynő drámákat ír és Graham Irving átvéven nagy sikereket volt része. Tud ezenkívül könyvet kötni, festeni, kalapot díszíteni és ragyog

a sport minden ágában. Így hát minden királyné megbízhat két keze munkájában.

A tűzpróbáról. A vad népek között még mindig divó tűzpróbáról érdekes ezikket ír E. Severs francia teozófus. Madrasz közelében egy kis szigeten ment végbe a szertartás, — írja Severs. — Körülbelül 15 négyzetméter kiterjedésű földterületen izzó parázsot szórnak szét, melyet reggeltől estig állandóan tápláltak a hosszú pálcák segítségével egyengettek. E tüzes, óriási hőséget árasztó pompás szőnyeg körül tarka hindu sokaság tolakodott, melyet a brit rendőrök kordonja csak nagynehezen tudott visszaeszközíteni. A szertartásban résztvevők 10 napon át böjtölnek, kétszer különböző hő vizében megfürödnek. Az egész időt imádkozással, elmélyedéssel töltik s csak akkor szánják magukat a tűzpróbára, ha a templomban a szent edény mellett fekvő pallos fölegyenesedik s úgy marad. Ez megtörtént, mert ime körülbelül 50-en jönnek a templomból félig lejtő, ugráló, félig sétáló lépésekkel. Teljesen meztelenre vannak, vetkőzve, csak lágyékukat fedí némi gyér ruhadarab. Némelyiknek fejét virágfüzér borítja. Van, a ki gyermekét is magával hozta s lázas tekintettel, ég felé emelt szemmel, szívében legteljesebb bizalommal indul neki valamennyi a veszedelmes kísérletnek. Háromszor járják végig, oda-vissza az izzó zsarátokból alkotott lávaszőnyeget. Az egyik gyorsan perdülve lépked, a másik szép lassan, méltóságteljesen, a harmadik megáll és várakozik, majd folytatja útját, sőt az egyik résztvevő hibás lépés következtében egész hosszában arccsal elterül a parázsra s csodálatos módon — egyiknek sincs a legkisebb baja; égett sebek legcsekélyebb nyoma sincs rajtuk. A tűz elemi szellemei, a tisztult életmód, böjttel járó erő megvédte őket.

A Föld koráról. Mint Bequerel Henry, a híres fizikus egyik legutóbbi előadásában kifejtette, a rádium felfedezése lehetővé tette, hogy a föld korát hozzávetőlegesen megállapítsák. Bizonyos ásványok ugyanis a hélium nyomait tartalmazzák, egy gázét, melynek keletkezése a rádium emanációjához van kötve. Ha már most kiszámítjuk, hogy mennyi időre volt szüksége a héliumnak a kialakulására, úgy arra az eredményre jutunk, hogy a legöregebb kőzetek mintegy 280 millió évesek. Az első szilárd kőzetalakulat 300 millió évvel ezelőtt keletkezhetett. Bequerel tanár állta fejezte be előadását, hogy a rádiumnak naprendezérünk fejlődéstörténetében igen jelentős szerep jutott és a rádium segítségével a meteorológia és asztronómia sok homályos tétele is tisztázódni fog.

A világ petroleum termelése. 1910-ben az egész földkerekségen 315 millió hektoliter petroleumot termel-

tek, a melynek értéke körülbelül 650 millió korona. A legtöbb petroleumot az Északamerikai Egyesült Államok termelik, ez az összes termelés 64 százaléka, Oroszország 28, Galícia 3.87 százalékat ad. A megelőző 1909. évi petroleumtermeléshez képest 14 százalék az emelkedés. Amerikában a leggazdagabb petroleumvidék Kalifornia 110 millió hektoliterrel, mely így valamivel többet termel, mint Oroszország. Ezután következik hőség tekintetében Oklahoma, Illionis, West-Virginia stb. Kalifornia petroleumforrásai olyan gazdagok, hogy a petroleumtermelés terén a vezetés még sokáig kezében marad.

Szerkesztői üzenetek.

A szerkesztőség a szolgálattal kapcsolatos kérdésekre és névtelen levelekre nem válaszol, kéziratot vissza nem ad, levélben pedig csak igen kivételes oly esetekben válaszol, ha a válasz — kényességénél fogva — nyilvánosan meg nem adható. Kérjük ennél fogva olvasóinkat, hogy leveleikkel bélyeget ne küldjenek.

Mezőgazdasági ügy. A legközelebbi gazdasági felügyelő megadja a szükséges felvilágosításokat.

K. J. A felsorolt alkalmakkor — kivéve a tánevezést — viselheti. Utóbbi alkalom ugyanis nem tekinthető a Szolg. szab. I. részében említett ünnepélyes alkalmának.

J. G. cs. Pénzügyőrségi szolgálati ideje éppen úgy számít be, mint a csendőrségi.

Alföldi csendőr. 1. Csak akkor számít be, ha 18 évnél idősebb. A beszámítást kérje felülvizsgálatára alkalmával 2. Igen. 3. Ha átvesszik, igen.

Kivánság. Mint csendőr nem juthat oda.

Gyöngyösi őrs. Kérjenek a szárnyparancsnokságtól döntést.

1885. 1. Nyugdíjának 600 koronán felüli része befoghullást. 2. Addig, a míg a gyermek korosképes nem lesz, az időt jogerős.

V. I. Grunster. Ha más kerülethez áthelyezik, ott az előjegyzettek közül utolsónak sorol. Jobb tehát, ha mostani kerületénél türelmemmel vár, míg sorra kerül. A küldött összeget az intézmény javára fordítottuk.

1887. Becsületsértést képez.

1880. M. 2. A 12. év második felében kérheti. 2. Pályázhat. 3. A katonai (horvándségi) szolgálati idő az igényjogosultsági időbe akkor is beszámít, ha azt megszakította.

Zala. Minden fogyverkeskedésben kapható.

100. 1—2. Ha sörömet látnak fennforogni, forduljanak előjáróikhoz. 3. Átvisszi az új kerülethez.

Magyar Köztisztviselők és Állami Alkalmazottak Takarékpénztára

Köztisztviselői kölcsönök törlesztésére.

Előlegek értékpapírokra

Családi házak és telepek létesítésére.

részvénytársaság

Budapest, VII., Rákóczi-ut 76. sz.

— Telefon 153—44. szám. —

Alaptőke 1.000,000 korona.

Kölcsönök lakbérletiltás ellenében.

Külföldi pénznemek vétele és eladása.

Sorsjegyeknek részletre és készpénzért való eladása.

Felajánlunk betéteket takarékpénztári kölcsönöskére. 1. Oly lakaréklételek után, melyeket hat hónapi felmondási idő fektetése mellett helyeznek el hitelzetünkönél, 0% (hat) hetéti kamattal től elűnk. (A kölcsönmatatód levonásával.) 2. Oly lak réklételek után, melynél a betétel az 1. pontban jelzett megadási időt ki nem költi, 5/8% (öt és fél) hetéti kamattal fizetünk. (A kölcsönmatatód levonásával.)

Felajánlunk nyújtunk értékpapírokra, sorsjegyekre, vidéki intézetek részvényeire. Személyi kölcsönöket felajánlunk kezesség mellett vagy kölcsönös biztosíték ellenében, jó anyos kamattal mellett. Utalványok, intézkedések és chequék beszedéséért enyvesítjük, igen mérsékelt költségek felszámításával. Vesszünk és adunk értékpapírokat, idegen pénzeket.

HIVATALOS RÉSZ.

SZEMÉLYI ÜGYEK.

Legfelsőbb elhatározások.

Ő császári és apostoli királyi Felsége 1913. évi máj. hó 4-én Bécsben kelt legfelsőbb elhatározásával, legkegyelmesebben elrendelni méltóztatott, hogy:

Lázár Jenő, VI. számú csendőrkerületbeli századosnak, a honvédelmi miniszteriumban fogalmazótszti minőségben teljesített *künnő szolgálatai elismerésül a legfelsőbb megejégedés kifejezése tudtul adassék.*

Ő császári és apostoli királyi Felsége 1913. évi ápr. hó 14-én Bécsben kelt legfelsőbb elhatározásával *künnő szolgálatai elismerésül a koronás ezüst érdemkeresztet legkegyelmesebben adományozni méltóztatott:*

Kósa Ignác, m. kir. I. számú csendőrkerületbeli,
Szöcs Antal, m. kir. II. számú csendőrkerületbeli;
Novák István és
Schneider Gáspár, m. kir. III. számú csendőrkerületbeli;

Garamszögi László és
Pap Antal, m. kir. IV. számú csendőrkerületbeli;
Tóth György,
Radványi Mihály,
Baráth István és
Banos György, m. kir. V. számú csendőrkerületbeli;
Horváth József II. és
Varga István I., m. kir. VI. számú csendőrkerületbeli;
valamint

Kacsó József, m. kir. VII. számú csendőrkerületbeli járásörmesterek; végül
Székely Sándor, m. kir. II. számú csendőrkerületbeli;
Mencsik Emil Benedek és
Bartha Pál, m. kir. IV. számú csendőrkerületbeli;
Filtsch István, m. kir. V. sz. csendőrkerületbeli; és
Omeisz Gyula, m. kir. VI. számú csendőrkerületbeli törzsörmesterek.

Okiratilag megdicsértettek:

A m. kir. II. számú csendőrkerületi parancsnokság által:

Farkas János III. őrmester, Oláh József I., Engel Mihály és Kárászi Gyula őrsvezető ez. őrmesterek, Bliczki János, Lovas János, Werli Márton és Tanka Bálint csendőr ez. őrmesterek, a közbiztonsági szolgálat terén, Hettlinger József őrsvezető ez. őrmester, szárnyirodai segéd munkás, az irodai teendők teljesítése körül huzamosabb időn át kifejtett ügybuzgó és igen eredményes tevékenységükért.

Nyilvánosan megdicsértettek:

A m. kir. II. számú csendőrkerületi parancsnokság által:

Leib József, Virág István, Szabó István I., Bugy István, Vigh György, Kóta Lajos és Balassa Vinceze csendőrök, a közbiztonsági szolgálat terén kifejtett buzgó és eredményes tevékenységükért.

Kincses György csendőr, a közbiztonsági szolgálat terén kifejtett buzgó és eredményes tevékenységéért.

Adományoztatott.

A III. osztályu tiszt katonai szolgálati jel:

1913 május hó 5-ével:

Némethy Ferencz őrnagynak, a VII. számú csendőrkerület állományában.

Kinevezettek:

1913 május hó 1-ével:

csendőr járásörmesterekké:

Tóth Dániel,	őrmester (1. rangszám) az V.,
Bobula Péter,	" (2. ") a IV.,
Antalfalvi János,	" (3. ") a II.,
Horváth József II.,	" (4. ") a VIII.,
Kapronczai Bálint,	" (5. ") a VI. sz.

csendőrkerület állományában.

Ideiglenes nyugállományba helyezettettek:

1913 május hó 1-ével:

Hérszt József, III. számú csendőrkerületbeli járásörmester, a megejtett felülvizsgálat alapján, mint «rokkant mindennemű népfölkelési szolgálatra is alkalmatlan».

Választott lakhely: Alsószopor (Szilágy m.).

Rachel Pál, V. számú csendőrkerületbeli járásörmester, a megejtett felülvizsgálat alapján, mint «rokkant mindennemű népfölkelési szolgálatra is alkalmatlan».

Választott lakhely: Szakoleza.

Csicsay János, VIII. számú csendőrkerületbeli járásörmester, a megejtett felülvizsgálat alapján, mint «rokkant, minden népfölkelési szolgálatra is alkalmatlan».

Választott lakhely: Szentcs.

Vargyas Márton, VII. számú csendőrkerületbeli várakozási illetékekkel szabadságolt járásörmester, a megejtett felülvizsgálat alapján, mint «rokkant, népfölkelési fegyveres szolgálatra is nem alkalmas».

Választott lakhely: Málnás (Háromszék vm.).

Antal Imre, VII. számú csendőrkerületbeli járásörmester, a megejtett felülvizsgálat alapján, mint «rokkant, népfölkelési fegyveres szolgálatra is nem alkalmas».

Választott lakhely: Szentivánlaborfalva.

Rom Mihály, V. számú csendőrkerületbeli járásörmester, a megejtett felülvizsgálat alapján, mint «rokkant, minden népfölkelési szolgálatra is alkalmatlan».

Választott lakhely: Esztergom.

Sipos János, VII. számú csendőrkerületbeli járásörmester, a megejtett felülvizsgálat alapján, mint «rokkant, népfölkelési fegyveres szolgálatra is nem alkalmas».

Választott lakhely: Kézdiszentlélek.

Németh Albert, VI. számú csendőrkerületbeli várokozási illetékkal szabadságolt járásörmester, a megejtett felülvizsgálat alapján, mint »rokkant, minden népfölkelési szolgálatra is alkalmatlan».

Választott lakhely: Sümeg (Zala m.).

Járőrvezetői jelvényvel elláttak:

A m. kir. I. számú csendőrkerület állományában:

Turkás Gergely, Szatmári András, Pap János IV., Székely Lajos, Popeszkú János, Barabás Ferencz, Berekméri János és Kimpián László csendőrök.

Névváltoztatás.

A m. kir. I. számú csendőrkerület állományában:

Nyágnj István próbacsendőr, a m. kir. belügyminiszter urnak 1913. évi 58.066. számú engedélye alapján vezetéknévét »Székely»-re változtatta.

Házasságra léptek:

A m. kir. I. számú csendőrkerület állományában:

Gál József őrsvezető cz. őrmester, Boros Ágnessel. 1913 április 5-én, Csikszentdomokoson.

Veres András csendőr cz. őrmester, Molzer Anna Máriaival, 1913 február 1-én, Nagysinken.

A m. kir. II. számú csendőrkerület állományában:

Ambrus Imre csendőr cz. őrmester, Vladulescu Katalinnal, 1913 április 8-án, Dunaorbágyon.

A m. kir. III. számú csendőrkerület állományában:

Sebestyén Gábor őrsvezető cz. őrmester, Szekeres Máriaival, 1898 december 28-án, Békésen.

Erdei István csendőr cz. őrmester, Bezzeg Juliánával, 1912 november 16-án, Budapesten.

Gulyás István csendőr, Faragó Erzsébettel, 1912 máj. 5-én, Jászárokszálláson.

Sugár Géza csendőr cz. őrmester, Ábrabám Szerénnel, 1913 márczius 20-án, Nagy-Váradon.

A m. kir. IV. számú csendőrkerület állományában:

Jeszenszky Ödön csendőr cz. őrmester, Teiszinger Annával, 1913 márczius 25-én, Beregszászban.

A m. kir. V. számú csendőrkerület állományában:

Csémi Lajos csendőr cz. őrmester, Hurényi Máriaival, 1913 április 7-én, Vághidason.

Varga János csendőr cz. őrmester, Schreiner Erzsébettel, 1913 április 1-én, Ságodon.

Fábián Ágoston csendőr, Szalai Katalinnal, 1913 ápr. 10-én, Félen.

Békési György őrsvezető cz. őrmester, Polenik Máriaival, 1913 április 20-án, Kisbábon.

Bellér Mihály őrsvezető cz. őrmester, Bencsik Margit Francziskával, 1913 április 10-én, Budapesten.

A m. kir. VII. számú csendőrkerület állományában: Veress István őrsvezető cz. őrmester, Ambrus Etelkával, 1913 január 19-én, Beszterczen.

Szekeres Dénes csendőr cz. őrmester, Molnár Juliánával, 1913 márczius 26-án, Alsósófalván.

Csog Dénes csendőr cz. őrmester, Köpe Annával, 1913 márczius 8-án, Bacsfalván.

Márton György csendőr, Veress Juliánával, 1913 márczius 16-án, Kovásznán.

Pongrácz Lajos őrsvezető cz. őrmester, Incze Annával, 1913 márczius 16-án, Nagyajtán.

Simó János őrsvezető cz. őrmester, Nagy Varga Mária Irmával, 1913 márczius 24-én, Székelykereszturon.

Kelemen János csendőr cz. őrmester, Kánya Brigittával, 1913 márczius 24-én, Csikdelnén.

Imecs József őrsvezető cz. őrmester, Lőrinczi Katalinnal, 1913 márczius 16-án, Székelykereszturon.

Silló Balázs csendőr cz. őrmester, Lajos Máriaival, 1913 márczius 23-án, Csiktapolezán.

A m. kir. VIII. számú csendőrkerület állományában: Zsula Ádám őrsvezető cz. őrmester, Korponai Annával, 1913 márczius 24-én, Seprösön.

Csendőrségi kalapborítók

á 1 kor. 50 fill.

Íróasztalra dobozok á 6 kor.

Íróasztalra rekesz-fedőlapok

60 és 80 fillér.

Mind Ezeket előírás szerinti méretek szerint és előírásnak megfelelő kék préselt papirossal bevonva — ajánl

Makó Károly könyvkötő és dobozgyártó, **Brassó.**

Hűsz koronán felül megrendelések portómentesek.

VÁRNAY ÉS FIA

Budapest, VI., Liszt Ferencz-tér 9. szám.

Nyári szürke keztyűk és felszerelési tárgyak állandóan kaphatók.

Cs. 7. Szemleutasítás szerinti összes nyomtatványok és könyvek raktárunkon kaphatók.

Könyvnyomda, könyv-, papir- és írószer-kereskedés, a magyar kir. csendőrségi hivatalos nyomtatványok legnagyobb raktára.